

סדר:

השוכר את הפועל

פרק חמישי

עבודה זרה

עין משפט
נר מצוה

לב א מיי פ"ג מה' מ"א הלכה ככ סמג לארין קמח:

לב ב מיי פ"ח מה' עבודת כוכבים הלכה ט סמג לארין מה טוש"ע י"ד ס' קמו סעיף ה': לד ג מיי שם הלכ' ח [ט] טוש"ע שם סעיף ב': לה ד טוש"ע שם סעי' ה':

לו ה מיי שם פ"י הלכ' ו ופ"א מהלכות מאכלות אסורות הלכ' ז [ופ"ד מה' אסורי ביאה הל' ז] טוש"ע י"ד ס' קמד סעיף ב': לו ו מיי פ"א מה' מאכלות אסורות הלכה ז סמג לארין מה טוש"ע י"ד ס' קמח סעיף ה':

לז ז (ח) מיי שם סמג שם טוש"ע י"ד ס' קמד סעיף ו:

לז ט י מיי פ"ב מה' סמג עשין מד"ס א טוש"ע א"ח ס' שפה סעיף ג: בז ב מיי שם וסמג שם טוש"ע א"ח ס' שפ סעיף ה':

מא ל מיי שם הלכה י סמג שם טוש"ע א"ח ס' שפ סעיף ה: מב ב מיי שם הלכ' ז סמג שם טוש"ע א"ח ס' שפ סעיף ה':

תניא נמי הכי. פי' כמו שמתרן רב פפא דירושת גר אקילו צה רבנן דאילו מרישא דגר ועובד כוכבים שירשו דיכול לומר טול עבודת כוכבים ליכא למשמע ^(א) לזה דהוא אמינא דדצין הוא מטעם ברירה אבל מצרייתא דנשתתפו מייתי שפיר דודאי אין טעם

ההיתר מנח ברירה דאס כן אף

בשנשתתפו היה מותר ומשום הכי בפרק קמא דקידושין (דף י'): אחר שהוכיח ירושת גר דרבנן מההיא דגר ועובד כוכבים הוצרך להציא תניא נמי הכי שלא תדחה ראיתו אלל טעם ברירה ו':

מסתברא דפ"ח מבבב"א דפ"ח לא מבבב"א דפ"ח לא מבבב"א. והא דאמרין לעיל פרק כל הללמים (דף מב.) שישראל היה יכול לבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים אי לא טעמא דלמלא מגצה לה והדר מבטל לה היינו דוקא לרשב"ל ור' יוחנן פליג עליה: **איזוהו** גר תושב בו'. במסקנא קאמר דהיינו להחיותו וא"ת והלא מיד שעבר שבע מצות חייב מיתה דלזהרת בני נח היא מיתתן בלא עדים והמתרא י"ל דכל זמן שלא דנוהו בית דין אינו חייב מיתה מדע דהא אמרינן ^(א) העובדי כוכבים לא מעלין ולא מורידין: **אחרים** אומרים בו'. על כרחך אחרים דהכא לאו היינו ר"מ דהא פליג עליה וכן מצינו בכמה מקומות אחרים במחלוקת אלל ר"מ וי"א אלל ר' נתן ^(ב): **אין** מפקדין אצלו יין ואפי' בעיר שרובה ישראלי.

פירש רש"י לפי שאין מקפיד על מגע עובד כוכבים והקשה ר"מ על זה דא"כ אפילו ליחד נמי לפי שעה עד שילך כדי מיל או יותר כמו שפירש בקונטרס עצמו היה לנו לאסור דע"כ בהודיעו שהוא מפליג מיירי דאי לא הודיעו אף בעובד כוכבים מותר ואס כן למה לא יחוש למגע עובד כוכבים הרגיל בחנותו כיון שאינו מקפיד לכן נראה לר"מ כמו שפירש רש"י והגיה בפירושים שלו ומחק הטעם לפי שאינו מקפיד וכתב אין מפקדין לזמן מרובה דליכא למיחש לאחילופי ציין שלו שאסור כדקמני סיפא יינו כשמנו וגרסא שרש"י חזר צו מטעם ראשון משום דמדתלי איסור יינו בשמנו משמע שאין לאוסרו כ"א מטעם חתנות ואי לא היה מקפיד על מגע עובד כוכבים היה ^(ג) לאסור איסור גמור אבל מייחדין אללו יין ישראל מניחו בחנותו עד שילך כדי מיל או יותר מה שאין כן בעובד כוכבים דהא

כיון שלא פלח לעבודת כוכבים לא נגע ולא מנסך עד כאן היה כתוב בפירושויו והוסף רש"י והגיה ולמגע עובד כוכבים דאחי מעלמא צביתו לא חיישינן דכיון דאין לו הנאה בכך אין מניחו ליגע ולאחילופי בזמן מועט ליכא למיחש ולפי זה הפירוש אין להוכיח צבירור שיהא מותר מגע גר תושב ציינו של ישראל להחירו בשמיה ויש ליישב פירוש הקונטרס ראשון דאין מפקדין צביתו יין לפי שאינו מקפיד על מגע שרגילין העובדי כוכבים ליכנס צביתו אע"ג דיינו כשמנו אלמא שמקפיד על מגע עובד כוכבים מדשרי בהנאה היינו בשל עצמו אבל בשל ישראל אינו מקפיד א"נ הא דיינו כשמנו בידוע שלא נגע צו העובד כוכבים אבל מייחדין יין בחנותו אפילו הודיעו שמפליג כדי מיל או יותר בזמן מועט ליכא למיחש למגע עובד כוכבים שאין העובדי כוכבים רגילים ליכנס בתוך החנות ולמגע עצמו לא חיישינן כיון דלא פלח לא נגע ולא מנסך ולגנוז נמי כדי לשמות לא חשיד כיון שקבל עליו שבע מצות מיהו לר"מ שלא קבל עליו אלל שלא לעבוד עבודת כוכבים כריך לומר אע"פ שגזרו על יינו לא גזרו על מגעו ציין של ישראל אבל רצינו יאחך כתב מייחדין אללו יין אפילו בעיר שרובה עובדי כוכבים פירוש דמותר מגעו בשמיה והא דלא תנא בהדיא מגעו מותר דרבותא קמ"ל דאפילו בעיר שרובה עובדי כוכבים לא חיישינן שמא יגע צו עובד כוכבים אע"פ שרוב עובדי כוכבים מצויין שם כיון שאין מניחו אלל לפי שעה ואין מפקדין בו' הטעם כדפיר' בקונט' בהגהה כתב רצינו יהודה מעשה היה בגר אחד שמל ולא טבל טבילה כראוי ועמד צבית ישראל ימים רבים וגגע ציינו והחירו רצינו יאחך בשמיה כפירושו דגר תושב מגעו מותר בשמיה כל שכן זה שמל וקבל עליו מצות ואע"ג דאמרינן לעיל עבדים וצני שפחות שמלו ולא טבלו עושין יין נסך היינו לפי שאימת רבן עליהם ואינם מתגייירין בלב שלם כדפירש לעיל (דף נו.) גבי שיקוע עבודת כוכבים ועוד ראייה דאמרין לעיל (דף נט.) גבי גרים שמלו ולא טבלו לא והכריו על צניהם שהם ממורים ואע"פ שמסתמא נוגעין ציין לא היה מקפיד על יינם כמו בזמנו עובדי כוכבים ושתו ישראל ועוד בשל סופרים הלך אחר המיקל בפתם יינם בשמיה וה"ה במגען ואפילו ללישנא דקאמר יינן כשמנן היינו משום חתנות אבל על מגעו בשל ישראל לא יקפיד אע"פ כן לא רצה רצינו יאחך להקל:

^(ב)תניא נמי הכי אבר"א שירשו אבל נשתתפו אסור הדור יתבו וקמביעיא להו גר תושב מהו שיבטל עבודת כוכבים דפלח מבבב"ל דלא פלח לא מבבב"ל או דלמא כל דבר מיני' מבבב"ל והאי בר מיניה הוא אמר להו רב נחמן ימסתברא דפלח מבבב"ל דלא פלח לא מבבב"ל מיריבי ^(ג)ישראל שמצא עבודת כוכבים בשוק עד שלא באתה לידו אומר לעובד כוכבים ומבטלה ימשבאתה לידו אינו אומר לעובד כוכבים ומבטלה מפני שאמרו ^(א)עובד כוכבים מבבב"ל עבודת כוכבים שלו ושל חבירו בין עובדה ובין שאין עובדה מאי עובדה ומאי שאינו עובדה אילימא אידי ואידי עובד כוכבים היינו שלו ושל חבירו אלא לאו עובדה עובד כוכבים ומאי שאינו עובדה גר תושב וש"מ גר תושב נמי מבבב"ל לא לעולם אימא לך אידי ואידי עובד כוכבים ודקאמרת היינו שלו ושל חבירו רישא זה וזה לפעור וזה וזה למרקולים סיפא יזה לפעור וזה למרקולים מיריבי ^(ד)איזוהו גר תושב כל שקיבל עליו בפני ג' חברים שלא לעבור עבודת כוכבים דברי ר"מ וחב"א ^(ה)כל שקיבל עליו שבע מצות שקבלו עליהם בני נח אחרים אומרים אלו לא באו לכלל גר תושב אלא איזוהו גר תושב זה גר אוכל נבילות שקבל עליו לקיים כל מצות האמורות בתורה חוץ מאיסור נבילות ימייחדין אצלו יין ואין מפקדין אצלו יין ואפי' בעיר שרובה ישראל אבל מייחדין אצלו יין ואפי' בעיר שרובה עובדי כוכבים שמונו כיינו שמונו כיינו ס"ד שמן מי קא הוי ^(ו) יין נסך אלא ייינו בשמנו ולשאר כל דבר הרי הוא כעובד כוכבים רבן שמעון אומר יינו יין נסך ואמרי לה ימותר בשתיה קתני מיהא ולשאר כל דבריו הרי הוא כעובד כוכבים למאי הלכתא לאו דמבבב"ל עבודת כוכבים כעובד כוכבים אר"נ בר יצחק לא ^(ז)ליתן רשות ולבטל רשות וכדתניא ^(ח)ישראל מומר' משמר שבתו בשוק מבבב"ל רשות שאין משמר שבתו בשוק אין מבבב"ל רשות מפני שאמרו ב"ישראל גותן

גר תושב אינו עובד עבודת כוכבים ובר מיניה של עובד כוכבים הוא בכל שאר עצירות: אי נימא אידי ואידי **עובד כוכבים**. קאמר דזה מבטל יראתו של זה ואע"פ שהמבטל לא עבד את זו מעולם כי אם שלו הוא עובד: היינו שלו ושל חבירו: זה וזה לפעור. זה יש לו פעור שלו חוה יש לו פעור שלו ואשמעינן רישא דזה מבטל פעורו של חבירו וזה מבטל פעורו של חבירו וסיפא אשמעינן דאפילו זה לפעור וזה למרקולים מבטל זה את של חבירו: אלו לא צאו לכלל גר תושב שיהו ישראל מנזוים להחיותו שהרי אף עובדי כוכבים גמורים נטווו על עבודת כוכבים ועל שאר המצות: כל שאוכל נבילות. ושאר כל המצות מקיים אין מפקדין אללו יין צביתו לזמן מרובה דליכא למיחש לאחילופי ציין שלו שהוא אסור כדקמני סיפא יינן כשמנן: **אלל מייחדין אללו יין**. ישראל מניח ^(א) בחנותו עד שילך כדי מיל או יותר מה שאין כן בעובד כוכבים דהאי כיון דלא פלח לא נגע ולא מנסך ולמגע עובד כוכבים דאחי מעלמא צביתו לא חיישינן דכיון דאין לו הנאה בכך אינו מניחו ליגע ולאחילופי בזמן מועט ליכא למיחש: **שמו** כיינו. משמע שמו אסור כיינו ולהחמיר צא: **ושמו** מי הוי נסך אלל יינו. מותר בהנאה כשמנו וקודם שהותר השמן בזהילה קאי אבל בשמיה אסור: יינו יין נסך. דאינו מקפיד על מגע עובד כוכבים: **הרי הוא כעובד כוכבים**. דכיון דלא מל חשוד הוא לכל התורה: **ליסן רשום**. שאינו יכול ליתן רשותו לישראל אא"כ שכן ממנו מערב שבת: **משמר שבתו בשוק**. בפרהסיא ואע"פ שהוא מומר' לחלל שבת צנינעא: **נותן רשות**. אם היה פתח ביתו פתוח לחצר שישראל דרין צה ושכח ולא עירצ עממן מבטל להם את רשותו של חצר ואס לא ביטל אסור להוציא מבמיהם לחצר דהוא אחד מוציאן מרשות המיוחדת לכל אחד לרשות שיש לזה חלק צה וחכמים גזרו שלא להוציא מרשותו לרשות חבירו: **כיצד**. ישראל הנותן רשות אומר רשותי קנייה לך חוה נטעלה ממנו ומוציא לחצר: **קנה**. הנוטל באמירה בעלמא בלא מתן מעות: ואין לריך **לזכות**. על ידי קנין: **קורבנא**. תשורה: לאצידרנא

רשות ומבבב"ל רשות יובעובד כוכבים עד שישכור כיצד יאומר לו רשותי קנייה לך רשותי מבובטלת לך קנה ואין צריך לזכות רב יהודה שדר ליה קורבנא לאצידרנא

כיון שלא פלח לעבודת כוכבים לא נגע ולא מנסך עד כאן היה כתוב בפירושויו והוסף רש"י והגיה ולמגע עובד כוכבים דאחי מעלמא צביתו לא חיישינן דכיון דאין לו הנאה בכך אין מניחו ליגע ולאחילופי בזמן מועט ליכא למיחש ולפי זה הפירוש אין להוכיח צבירור שיהא מותר מגע גר תושב ציינו של ישראל להחירו בשמיה ויש ליישב פירוש הקונטרס ראשון דאין מפקדין צביתו יין לפי שאינו מקפיד על מגע שרגילין העובדי כוכבים ליכנס צביתו אע"ג דיינו כשמנו אלמא שמקפיד על מגע עובד כוכבים מדשרי בהנאה היינו בשל עצמו אבל בשל ישראל אינו מקפיד א"נ הא דיינו כשמנו בידוע שלא נגע צו העובד כוכבים אבל מייחדין יין בחנותו אפילו הודיעו שמפליג כדי מיל או יותר בזמן מועט ליכא למיחש למגע עובד כוכבים שאין העובדי כוכבים רגילים ליכנס בתוך החנות ולמגע עצמו לא חיישינן כיון דלא פלח לא נגע ולא מנסך ולגנוז נמי כדי לשמות לא חשיד כיון שקבל עליו שבע מצות מיהו לר"מ שלא קבל עליו אלל שלא לעבוד עבודת כוכבים כריך לומר אע"פ שגזרו על יינו לא גזרו על מגעו ציין של ישראל אבל רצינו יאחך כתב מייחדין אללו יין אפילו בעיר שרובה עובדי כוכבים פירוש דמותר מגעו בשמיה והא דלא תנא בהדיא מגעו מותר דרבותא קמ"ל דאפילו בעיר שרובה עובדי כוכבים לא חיישינן שמא יגע צו עובד כוכבים אע"פ שרוב עובדי כוכבים מצויין שם כיון שאין מניחו אלל לפי שעה ואין מפקדין בו' הטעם כדפיר' בקונט' בהגהה כתב רצינו יהודה מעשה היה בגר אחד שמל ולא טבל טבילה כראוי ועמד צבית ישראל ימים רבים וגגע ציינו והחירו רצינו יאחך בשמיה כפירושו דגר תושב מגעו מותר בשמיה כל שכן זה שמל וקבל עליו מצות ואע"ג דאמרינן לעיל עבדים וצני שפחות שמלו ולא טבלו עושין יין נסך היינו לפי שאימת רבן עליהם ואינם מתגייירין בלב שלם כדפירש לעיל (דף נו.) גבי שיקוע עבודת כוכבים ועוד ראייה דאמרין לעיל (דף נט.) גבי גרים שמלו ולא טבלו לא והכריו על צניהם שהם ממורים ואע"פ שמסתמא נוגעין ציין לא היה מקפיד על יינם כמו בזמנו עובדי כוכבים ושתו ישראל ועוד בשל סופרים הלך אחר המיקל בפתם יינם בשמיה וה"ה במגען ואפילו ללישנא דקאמר יינן כשמנן היינו משום חתנות אבל על מגעו בשל ישראל לא יקפיד אע"פ כן לא רצה רצינו יאחך להקל:

ביקרומך

מסורת הש"ס

(א) [קידושין ח:א, (ב) [מוספתא פ"ו ה"ב], (ג) [לעיל כז: ושי"ג], (ד) [למנן סה., (ה) חולין ו. עירובין סט: ו (בס"א: משומד], (ו) [וע' היטב תוס' קידושין ח: ד"ה חליפין], (ח) [לעיל כו., (ט) [וער' תוס' סוטה יב. ד"ה אחרים ובר' ומוס' ב"ב טו: ד"ה יש],

גליון הש"ס

גב' איזוהו גר תושב. עיין סנהדרין דף ז' ע"ב ברש"י ד"ה גר תושב ובבב"א שבע שם:

הגהות הב"ח

(א) גב' שמן מי קא הוי נסך כ"ל וחיות יין נמחק: (ב) רש"י ד"ה אלל וכו' בחנותו עד. כ"ב ע"ל דף סט ע"א: (ג) תוס' ד"ה מניח דהא ליכא למשמע מניח דהוא אמינא דהדין הוא: (ד) ר"ה אין וכו' היה לנו לאסור אסור גמור וכו' על גסר עובד כוכבים שרגילים וכו' רבזמן מועט:

מוסף רש"י

עבודת כוכבים שלו ושל חבירו. בין שניהן עובדין ליראה אחת, בין שזה עובד לפעור וזה למרקולים, והא דעבודת כוכבים מותרת ע"י ביטול נפקא (לעיל גב.) מנן לעובד כוכבים שפוטל עבודת כוכבים וכו' (ועי' בבב"א.) משמור שבתו בשוק. בפרהסיא, אע"פ שהוא מומר לחלל בנעשה הכי הוא כשיראל. ואס לא עירצ עס שמנו בחצר או במצוי נותן להם רשותו ודיו (חולין ו.). לזכות. בקנין חליפין (טו.).

מה:

עין משפט
נר מצוה

בזו א מיי פט"ז מהל'
מאכלות אסורות
הלכה לב סמג לאין קמח
טוש"ע י"ד סי' קלד סעיף
ח:

במז ב מ"י שם הלכ' לג
וגרס כג' התוס'
טוש"ע שם סעיף ט:
במח ג ד טוש"ע שם סעיף
יב:

בַּחֲמֵי הַ מַּיִּי שֶׁם הֵלֵךְ לֵג
טוֹשׁ"ע שֶׁם סַעִי ט:
ג וּ מַיִּי פ"י מֵהֵלֵךְ כְּלָאִים
הֵלֵכֵךְ כֹּחַ סַמֵּג לְאֹיִן רַפֵּג
טוֹשׁ"ע י"ד סִי שֶׁאֵל סַעִיף
ח:

נא ז ח מיי פט"ז מהל'
מאכלות אסורות
הלכה לד ועיין בהשגות
סמג לאוין קמה טוש"ע
י"ד סי' קלד סעיף יא:

מוסף רש"י

שֶׁבֶר שֶׁאֵבֶר בְּכִלְאִים
 שֶׁבֶר בְּחֹטֶם שֶׁלֹּא
 וְהָיָה עֵינֵי (פסוקים ח) שֶׁלֹּא
 יִהְיֶה מִיֵּמֶר עוֹלָם בְּנֶגֶד
 שֶׁפֶסֶק תִּתְּקֵן וְלֹא יִמְרָה
 (פסוק ט) לֹא יִמְרָה
 לְעִבְרֵי כֹסֶבֶס
 שֶׁלֹּא וְעוֹלָן לִי לְשֶׁלֹּא
 (פסוק י) דְּהוּאִיל וְלֹא כְּלָאִים
 שֶׁלֹּא כִּיִּרְכִּי אִמִּי לְמִנְיָה
 וְהָיָה שֶׁלֹּא לְעִבְרֵי
 לְכֹל שֶׁיִּשְׂרָאֵל וְלֹא דְעִמְיָה
 (פסוקים יא) יִשְׂרָאֵל
 מְרַבֶּרֶת לְחִמּוֹר. דְּלִמְתָּא
 מִהִסְתָּה שְׁקִיל לִי
 וְסִפּוֹ בְּחֵלֶם מְגִידִי
 (פסוק יב) מְרַבֶּרֶת
 וְנִתְּנָה מִן חֵלֶם שְׁקִיל לִי.
 וְנִגְדָה מִתָּא שְׁקִיל בְּחֵלֶם
 וְעוֹן מִלֵּט מִיֵּיחּוּבָה מִן
 דְּכִמְכִּי מִתְּמָס חֶסֶף. כִּיּוֹן
 שֶׁשֶּׁמֶת חֵלֶם וְנִשְׁפָּה חֶסֶף מִן
 חֵלֶם

ש"י דיין נסך לא הוי עד
דלא מיתסר העליון בהנאה
דיין ציין ימכר כולו חוץ
יה נשאר יין משלהם בתוך

היה שפיך להו חמרא
מעבר להו מעברא ו
אתו אמרו ליה לא
בהתירא קא טרח ו
נצטרו זיקי דמתני
פריסדקי בהדיהו

מַעֲבֵרָא דְקָא טַרְחָה
מִמַּעֲקֵרָא א"ג דְּנִקְטִי
נִסְכָּךְ שֹׁנֵפֶל ע"ג עֲנִיבִים
הָיוּ מְבֻקְעוֹת אֲסוּרוֹ
עַל גְּבִי תַמְרִים אִם
אֲסוּר וּמַעֲשֶׂה בְּבִיתוֹס
כִּסְפִּינָה וְנִשְׁתַּבְּרָה ח
עַל גְּבִיָּהּ וְשָׁאֵל לַחֲכִי
כֹל שֶׁבִּהְנֵאתוֹ בְּנוֹתָן
בִּהְנֵאתוֹ בְּנוֹתָן טַעַע
שֹׁנֵפֶל ע"ג גְּרִיסִין: גַּכְּ
מִיַּחֲסָרָא וְהָכִי קִתְּנִי
הוּא מוֹתֵר וּמַעֲשֶׂה נִמֵּ
מִבֵּיא גְרוּגוֹרוֹת בִּסְפִינִי
וְיוֹן נִסְךְ וְנֵפֶל עַל ג
חֲכָמִים וְהִתִּירוֹם הָדָר
עָלֶיהָ חֲבִיתָא דִּינִי נִכְ
לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים אִתִּיבִי
(א) בְּגַד שֶׁאֵבֵד בּוֹ כֻּלָּא
לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים וְלֹא (ב)
אֲבָל עוֹשֶׂה אוֹתוֹ תַכְרָה
כּוֹכְבִּים מ"ט לֹא
לְיִשְׂרָאֵל ה"ג אִתִּי
יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁחִינָהּ
לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים שֶׁלֹּא
נִסְכָּךְ שֹׁנֵפֶל ע"ג עֲנִיבִים
וְאִם הָיוּ מְבֻקְעוֹת
שֶׁאֵין מְבֻקְעוֹת לֹא
חִיטִּי הוּאִיל וְאִגְבִּי צִ

וְהָיָה בַּלַּיִם. וְאֵת וּלְבִטּוֹן
שֶׁר צָדִיק זָכוֹר וְשֶׁר מִזֵּד
צְנוּפֻרְתָּה שֶׁהוּא דָּבָר
וְיוֹס טוֹב דְּשִׂמְיָא כְּלָאִים דְּכָל
שְׁנֵיהֶם הֵיתֵר ^א לֶכֶךְ אֲחֵסֶר
כָּל אֶחָד לְחוּד שְׂרִי וְעִירֻבוֹ
צָדִיק (חולין דף קמ.) טִיפֶּת
וְיוֹתֵן טַעַם וְכו' יֵישׁ לוֹמַר

ל כלל כדאמרין התם דרך צדקה
ונו מרדעת לחמור שמה
ד ותכריכי המת אין צדקה
ה דביתהו (דף יד:) לא יעשה
ה והכל והנעלה צריך נמי
ד תתחיהו גזירה שמה תכריכי
כללים (פ"ט מ"ד) ששהצות
נגד לש פ"י צדקה שמה
המצות ואכיל לועג טפי
תמיד לבא נמצא כשיעמוד
ימים יש להן וא"כ הן לועג
אל לקוברו כללים אסור
ל אדני ר' ינאי ושרי אף
ל וכלת מאפיליוני ועל פי ס
ורצינו יחזק היה מחלק
לומר להן קיימו אלל
אין להטיל שלא צדיק
ההתקינו שיהו מטבילין הכלל
ישראל צקעה אחת
של עובדי כוכבים מדמא

[illegible]

עו הנודות שלהם ויטערו
יהצי להו ויהללה: **דמתי**
זאי נמי מטערו זיקי לא
זלפי: **א"צ פריסדקי נקטי**
כלים רקיס לקבל היין
נודות כסען ממבקעין
להו אי מטערו זיקי:
דויה מעיקרא. רב איקא
הוה וא"ל למבראיא לספן
הרי ימים רבים כל עת
שים הללו העבירים בחנם:
אימן הוא מוסר לה
ספן ומעבדים ואיהו לא
ב**רתג' וידים**. במים
בזקועות אסורות: **וכן יין**
החומץ כו' לא גרס:
תאים יבשים: **כל**
נזות טעם. שנהנה
אסור דיינו נזות טעם
ר (ט) וכל שאין בהנאתו
ס שנהנה טעמו: **קון**
לסוד גריסין. דנות
ס הוא מותר: **וכן היו**
לא גרסי' במתני': **גב'**
אסור. יש אדם שמצי'
מזר את דבריו קמני אס'
זות טעם אסורות והדר
לדגוררות והמדר:
היין פוגמן: **שאבר** כו'
ורוב (ט) כללית חוט אחד
מזו יכר: **ולא ימכרו**

ידין למת. דכתיב^(א) במתים
דמו לא יסוריה: שלא בפני ישראל.
לעובד כוכבים הדר זצין
היא שישראל אפאה:
מיטרו זיקי (לעיל ג.).

מסורת הש"ס

(ז) וַיִּפְתָּה יֵשׁוּעַ (ח) וְנָשָׂא
 (ט) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (י) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (יא) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (יב) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (יג) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (יד) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (טו) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (טז) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (יז) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (יח) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (יט) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (כ) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (כא) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (כב) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (כג) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (כד) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (כה) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (כו) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (כז) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (כח) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (כט) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע
 (ל) וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע

הגהות הב"ח

[illegible]

הגהות מהר"ב

רנשבורג

הוא :

מכלל

מסורת הש"ס

(א) שבת פט: ערלה פ"ב מ"י וי"ל דתנן (ט) [חולין קד:]; (ג) [ע"י מוס' ב"ב לה ד"ה נותן]; (ד) [דף עג: ועמ"ש על זה בתוס' פסחים ל ד"ה אמר רבא וכו' דרש"י דהכא סותר בדריי בחולין קט. ד"ה וכו' ולא]; (ה) [שנתעברה, ר"ש]; (ו) [י"ל כדחוקא]; (ז) [חולין ו,י,ה] (ח) [י"ל דפרק המקבל ק"ל]; (ט) [ועיין מוס' שבת פט: ד"ה תכלין]; (י) [ומיר לז:]; (יא) [פסחים מא,א]; (יב) [י"ל כרנא]; (יג) [ע"ש היטב ב"ב ותראה דלפניו שם לימא הכי אלא דרומאי מתני משמיה דריב"ל וכו' והיטו דגם ריב"ל ס"ל כר' יוחנן דריחיה חלא וטעמא חמרא חמרא];

גליון הש"ס

הנוס' ד"ה כבבל וכו' שלא יחא כפל חבור בעיקר. תמוז ל' נדרחא מדגריה: דהיכא דלגא במיני במשהו דלאו לאסור גס טוקן טעם לפגם דמ"מ היו כמו משהו אכל היכא דמזין מז"מ במשהו אחין עלה אין נטל"פ אסור ומש"ה כתבו בדמקן כיון דהטעם אטו מינו לא חמייר ממייז ונטל"פ מותר. אכל לא ויחיי להנין דמה הפרש בזה דגם חמין ממייז במשהו נימא בנטל"פ אסור דמשהו מיסוי היו. למה דכתבו מוס' מתחלה ועוד דבמשהו מז"מ וכו' וכו' ניחא. דשעיר דגריהס דאף דלס נימא נטל"פ היו במשהו מז"מ הכא דפרטיין לאכי דגמי טעמא אולין ממילא בנטל"פ דאין טעמן שזה לא היו מין במיני. אכל לדינא דקיי"ל כרנא דגמיר שמה אולין ל"ש כן דמה נכך דע"י הפגם אין טעמן שום דגם מז"מ הא שזה בשמה ואס כן מה חילוק בין היכא דמין בשמ"מ במשהו להיכא דמין ממייז במשהו לנטין טוקן טעם לפגם ועמ"י: ד"ה ורבא אמר וכו' דהחם איבא לישינא אהרינא. שם אטו אלא בדריב"ל דקאמר תחילה דהי חלא ולדדומאי גס ריב"ל ס"ל דהי חמרא אכל ודאי ס"ל דהי חמרא וול"י דמסתפנה היה ג"ל דאריך למקוץ כ"ו וי"ל רק סתם דהתם איכא לישנא אחרינא דדרומאי דריב"ל ס"ל ג"כ חמרא:

הגהות הב"ח

(א) גבי חד טעמא הוא רהוד: (ב) שם והאי חלא מיקרי והאי חלא. ג"כ נראה דנלשון בני אדם אדרי ואדרי חלא מיקרי וגם אדרי ואדרי חמרא מיקרי ולא דמי לתכלין של שני שמות דלא מוקרי בתר שמה חלא פלפל ארוך או פלפל שחור מיקרי: (ג) רש"י ד"ה וכל מין במיני במשהו [לקמן פסקין וכו' ויין נסך] תא"מ. ויב"י ס"א והביי הלבחא דכל מין במיני דינו במושהו וטוסה וז' כפי רש"י עיקר והגה"ה וז' שהא ע"פ פרי"ת נדפסה בתוך פרש"י בטעות גם יתכן דפרש"י דהכא היו קודם חורה עיין בהגהת אשכנזי המתחלה רש"י פסק: (ד) תוס' ד"ה

השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה.סו.

חמרא עסיקא. טעמו ניכר בענבים: **חמרא חדסא**. בנותן טעם.

וכל היכא דליתמר נותן טעם ואין טעמו ניכר הוה שיעורא בששים:

חלא דחמרא וחלא דשיכרא. חד דליסור וחד דהיתר: **חמיא דחיטי וחמיא דשערי**. חד דחולין וחד דתרומה. ונפלו זה לתוך זה: **וכל מין במינו במשהו**.

(א) לקמן"י פסקינן דלאו הלכתא הכי אלא אפילו מין במינו בנותן טעם חוץ מטבל ויין נסך: **סגלין שנים וג' שמוס והן מין אחד או מין ג' אסורין ומנטרפין** ה"ג במסכת ערלה. ג' שמות והן מין אחד כגון פלפל לבן פלפל שחור פלפל ארוך או מין ג' וג' שמות יש להן אסורין ומנטרפין אס נפלו לקדירה ולא בזה כדי לתבל ולא בזה כדי לתבל ונטרפו ומיבילו והן של איסור מנטרפין לאוסרה. ואמר חוקיה הכא דקאמר מין ג' וג' שמות להן מנטרפין אע"ג דתלתא מיני ניניהו ובשמה נמי לא שוו: **במיני מסיקה עסקינן**. שכולן טעמן מתוק ומש"ה מנטרפין דטעמן שזה למתק בהן הקדירה: **ורבא אמר לך הא מני ר"מ היא**. ואע"ג דלא שוו לא בשמה ולא בטעמא קאמר דמנטרפין דחוקיה ליתא: **חלא שנפל לגו חמרא**. חלא דליסור לגו חמרא דהיתר דברי הכל בנותן טעם כדי נפיל לגויה לא היו דמי ליה לא בריחא ולא בטעמא שאין היין מבטל ריח החומץ עד י שנתרצה לתוכו ולא החומץ מבטל ריח היין משום דרובא חמרא: **אכל חמרא לגו חלא**. משעה שהגיע לאויר הכלי נהפך היין בריחו לריח החומץ וקודם שנמערבו היו שוין בריחן: ריחיה

"חמרא עתיקא בענבי דברי הכל בנותן טעם חמרא חדתא בענבי אביי אמר במשהו ורבא אמר בנותן טעם אביי אמר במשהו בתר טעמא אולין אידי ואידי חד טעמא הוא (א) דהוד ליה מין במינו ומין במינו במשהו ורבא אמר בנותן טעם בבתר שמא אולין והאי שמא לחוד והאי שמא לחוד וה"ל מין בשאינו מינו ומין בשאינו מינו בנ"ט תנן יין נסך שנפל ע"ג ענבים כו' קס"ד חמרא חדתא בענבי מאי לאו בנ"ט לא במשהו הא מדקתני סיפא זה הכלל כל שבהנאתו בנותן טעם אסור כל שאין בהנאתו בנותן טעם מותר מכלל דבנותן טעם עסקינן ואביי מתניתין בחמרא עתיקא בענבי חלא דחמרא וחלא דשיכרא וחמירא דחיטי וחמירא דשערי אביי אמר בנותן טעם בתר טעמא אולין והאי טעמא לחוד והאי טעמא לחוד והוה ליה מין בשאינו מינו ומין בשאינו מינו בנותן טעם ורבא אמר במשהו בתר שמא אולין (א) דהבלין ב' וג' שמות והן מין אחד או מין ג' אסורין ומצטרפין ואמר חוקיה הבא במיני מתיקה עסקינן הואיל וראוין למתק בהן את הקדירה אי אמרת בשלמא בתר טעמא לחוד והאי טעמא לאו אי אמרת בתר שמא אולין האי שמא לחוד והאי שמא לחוד ורבא אמר לך הא מני ר"מ היא דתניא רבי יהודה אומר משום רבי מאיר מניין לכל איסורין שבתורה שמצטרפין זה עם זה שנאמר וְלֹא תֹאכַל כָּל תְּעוֹבָה (כ) כל שתיעבתי לך הרי הוא בכל תאכל חלא לִגּוֹ חֲמוּרָא דְּבָרֵי הַכֹּל בְּנוּתָן טַעַם חֲמוּרָא לִגּוֹ חֲלָא אֲבִיי אמר במשהו ורבא אמר בנותן טעם אביי אמר במשהו ריחיה

ולא בטלי והא דטעמא לא בטיל לא בעי למימר דלא בטיל כלל אלא דלא בטיל דקין שאר איסורים אכל בטל ודאי שפיר כי ידעינן ודאי דמתבטל הטעם כגון ביורה גדולה: **תבליין** שר' שנים וג' שמות והם מין א'. פרש"י כגון פלפל לבן פלפל שחור פלפל ארוך והם מין א' וכולן קרוין פלפלין או ג' מיני תכלין כגון פלפל וכמון וקנמון וקשה על זה דבמס' ערלה (פ"ב מ"י) קתני סיפא ר"ש אומר בין ג' שמות והם מין אחד בין ג' מינים והם שם אחד אינם מנטרפין ולפ"ה דפי' דשמות לשון שם ממש בשלמא ג' שמות והם מין א' משכחת להו כדפי' אלא ג' מינים והם שם אחד היכי משכחת לה כיון דשם ר"ל שם ממש וע"ק דככל דוכתא הוי פירוש שם איסור כמו השמות הללו (א) (דאיהו נשך (ב"מ דף עד)) לכן נראה דשמות דקאמר היינו שם דליסור כמו לא מן השם הוא זה בסוף פ' הוריק (שבת דף קב.) גבי יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ה' חטאות וה"פ הכא תכלין של שנים וג' שמות כגון פלפל דכלאים ופלפל דערלה ופלפל דתרומה דתלתא איסורין וכולן מין פלפלין הם או ג' מינים פלפלים וקנמון ושאר מינים וכולם איסור אחד והשתא ניחא דמשכחת שפיר ג' מינים והם שם אחד כגון מליסור אחד פי' מתרומה או מערלה או מכלאי הכרם וכן משמע צירושלמי דתנן בפ"ב דמס' ערלה התרומה ותרומת מעשר והחלה והבכורים מנטרפין זה עם זה וקאמר עלה בגמ' לר"ש נלרנא דאע"ג דאמר ר"ש אין ב' שמות מנטרפין מודה הכא שכולם שם תרומה משמע בזהיא דשמות היינו איסורין י: **וַרְבָּא** אמר הא מני ר"ם היא. וא"ת א"כ מאי איריא מיני מתיקה דאמר חוקיה אפילו בלא מיני מתיקה נמי מנטרפין משום דכל מה שתיעבתי לך כו' ופרש"י דהא"ל אליבא דרבא ליתא לדחוקיה דמוקי לה במיני מתיקה דוקא ול"י דא"כ אין הלכה כחוקיה מדפלגי רבא עלייה והוא בתראה ובשבת ס"פ ר"ע (דף פט:) משמע שהתלמוד תופס ממילתיה דחוקיה ש"מ דהלכה כמותו לכן נראה לרבא נמי דמוקי לה כר"מ איתא לחוקיה ואע"ג דאמר ר"מ כל איסורים שבתורה מנטרפין ואפילו בלאו מיני מתיקה משום דדריש כל מה שתיעבתי לך כו' ה"מ כשהאיסורים צעין ואז ודאי מנטרפין חזי זית מזה וחזי מזה לחייב אפילו אינם שוים במתיקה אכל כשהם מעורבין בתבשיל שאינם צעין כי הויא דתכלין ב' וג' כו' ומיירי שמתבל בהם בקדירה אפילו ר"מ מודי לחוקיה דדוקא במיני מתיקה מנטרפין כיון שהם שוים למתק הקדירה אכל אס אינם שוים במיני מתיקה לא מנטרפין כיון שאינם שוין בנתינת טעם בקדירה שזה צא למתק וזה צא לחוק: **כל שתיעבתי לך בו**. ואפילו למי"ד לאו שזכללות אין לוקוין עליו ה"מ כגון י^א עלין ולולבין דמפקי מכל אשר ישעה מגפן היין וכן י^א חי ומבזיל בחמי טבירה דמפקין ממי אס כלי אש אכל היכא דהאיסור מפורש כל אחד לבדו כגון בכל איסורי דעלמא אי חזינן ^(א) מהכא שמנטרפי לא חשבינן ליה לאו שזכללות: **ורבא אמר בנותן טעם ריחיה חלא ומעמא חמרא חמרא**. מימה דקשה הלכתא אהלכתא דקיי"ל כרנא לגבי אצוי וקיי"ל ^(א) כר' יהושע בן לוי נמי דאמר פרק המוכר פירות (ב"ב דף יז.) דריחיה חלא וטעמא חמרא חלא ור' יוחנן אמר דריחיה חלא וטעמא חמרא חמרא ^(א) (כרז כהנא) וי"ל דהתם איכא לחרינא ודרומאי מתני איפכא ^(א) דר' יוחנן אמר ריחיה חלא וטעמיה חמרא חלא ורבי יהושע בן לוי אמר חמרא כרנא דהכא ומכאן נראה דמותר לקדש צעי"ש על היין שריחו חלא וטעמיה חמרא:

מבבלי דרישא בנותן טעם עסקינן. יש שהיו מפרשים דכל איסור דהוי במשהו לא אמרינן ביה נותן טעם לפגם מותר דהא אין לך טעם בטל יותר ממשהו באלף ^(א) ה"ה נותן טעם לפגם ומפרש כאן מכלל דבנותן טעם עסקינן דלכך מותר בשאין בהנאתן בנותן טעם דאי במשהו הא אפילו לפגם אסור ואין ראייה מכאן דלא דייק הכא אלא מדמפלגי בסיפא בזהי מכלל דרישא בנ"ט בזהכי איירי מתני' ועוד דמשהו מין במינו אין הטעם בטל כלל אפילו באלף כיון שהטעם שזה אכל לפגם הטעם בטל ובחמץ כפסח לספרים דגריסי במשהו כרז (פסחים דף ג.) אע"ג דשלא במינו אסור במשהו אע"פ שהטעם בטל מ"מ אין לאסור טעם לפגם^א שלא יהא טפל חמור מן העיקר דשלא במינו אין אסור אלא אטו מינו אלא ודאי אין חילוק דכל נותן טעם לפגם מותר: **תבליין** שר' ב' וג' שמות אסורין ומצטרפין. פ"ה אס נפלו לקדירה ולא בזה כדי לתבל ולא בזה כדי לתבל ונטרפו ומיבילו והם של איסור מנטרפין לאוסרה וקשה דלפי' משמע דחדא מלתא היא ולישנא דברייתא משמע דתרי מילי ניניהו לכן פירש רש"ס דאסורים דקאמר ר"ל אסורה העיסה או הקדירה בנתינת טעם ומנטרפין דדבר יצא לאסור ואפי' בלא נתינת טעם כגון שנפלו לתוך חולין ויש בו מאתים לנטל אחד מן האיסורין אפי"ה לא בטיל עד שיהו צו מאתים מן השנים וא"ת אמאי תני תרוייהו אסורים ומנטרפין לימני מנטרפים לחוד ושפיר שמעינן תרוייהו בין בלא בין ביצא וי"ל דאי הוה תני הכי ה"א דר"ש דפלגי בסיפא ^(א) בתרוייהו פליג בין להנטרף לנותן טעם בקדירה בין להעלות בחדא ומאתים מש"ה תני תרוייהו לאשמעינן דר"ש לא פליג בנתינת טעם לקדירה אלא מודה דמנטרפין ^(א) (כדחוי') דאע"ג דלא גזרו על תערובת דמאי אפי"ה קאמר י^א שאני שאור ותכלין דלטעמא עבידי

תורה אור השלם

- ↑ לא תאכל כל תועבה: דברים יד ג

מוסף רש"י

תבלין ב' וג' שמות. פלפל לבן שחור וארוך, או אפילו מן ג' מינים והם (שם אחד) של איסור, אסורין. אס מויגל כהן אט הקדיה, ומצטרפין. לתכלה אס אין בכל אחד כדי לתבל ונטרפו ומיבילו (שבת 109). ואמר חזקיה. הא דקתני מנטרפין, הבא במיני מתיקה עסקינן. שכולן מיני מתיקת קדירה, אכל מנטרפין, הבא במיני כל שתיעבתי לך. כל אסוריהו לך לתעבו ולהתרחק ממנו, הרי הוא בכל תאכל. עולמית, בכל עניין שהוא (חולין קיד:).

גב א ב מיי' פטין מהלי' מאכלות אסורות הלכה לב סמג לאוין קסח טוש"ע י"ד סי' קלד סעיף ח:
גג ג מיי' שם הלכה יד טוש"ע י"ד סי' נח סעיף ב בהגה ועיין כל זה בצ"י שם:
ד ד מיי' שם הלכה לה:
גד ה מיי' שם הלכה יד טו וע"ש בהשגות ובכ"מ:
גה ו מיי' שם הל' לה וסמג שם טוש"ע י"ד סי' קלד סעי' ו ונכרז אלפס עוד בפ' ערבי פסחים ק:קט:

גב א ב מיי' פטין מהלי' מאכלות אסורות הלכה לב סמג לאוין קסח טוש"ע י"ד סי' קלד סעיף ח:
גג ג מיי' שם הלכה יד טוש"ע י"ד סי' נח סעיף ב בהגה ועיין כל זה בצ"י שם:
ד ד מיי' שם הלכה לה:
גד ה מיי' שם הלכה יד טו וע"ש בהשגות ובכ"מ:
גה ו מיי' שם הל' לה וסמג שם טוש"ע י"ד סי' קלד סעי' ו ונכרז אלפס עוד בפ' ערבי פסחים ק:קט:

מכלל וכו' יותר ממשהו באלף וא"ה אסור רחמנא ה"ה טוקן טעם לפגם וכו' לפגם במי אסור: (א) ד"ה תכלין וכו' דפליג בסיפא. ג"כ עיין בדבור הסמוך: (א) ד"ה כל וכו' אי חזינן מקרא כהבא דמצטרפי לא: (א) ד"ה ורבא וכו' וקיי"ל במי כר' יהושע בן לוי דאמר:

עין משפט ונר מצוה